

ЮРИДИЧНА СЛУЖБА ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

К.Є. Коломієць

*слухач Національного університету
оборони України імені Івана Черняхівського,
підполковник юстиції*

Постановка проблеми. У міністерстві, іншому центральному органі державної виконавчої влади, на державному підприємстві, в установі, залежно від обсягу, характеру та складності правової роботи є, як правило, в формі самостійного структурного підрозділу — юридичне управління (відділ, служба, сектор, бюро, група тощо).

Основним завданням юридичної служби є організація правової роботи, спрямованої на правильне застосування, неухильне додержання та запобігання невиконанню вимог актів законодавства, інших нормативних документів міністерством, підприємством, а також їх керівниками та працівниками під час виконання покладених на них завдань і функціональних обов'язків.

У своїй діяльності юридична служба міністерства (підприємства) керується Конституцією і законами України, Конституційним Договором між Верховною Радою України та Президентом України, постановами Верховної Ради України, указами і розпорядженнями Президента України, декретами, постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, Положенням про юридичну службу та іншими нормативними актами. З питань організації та методики ведення правової роботи юридична служба керується рекомендаціями Мін'юсту.

Міністерство і підприємство повідомляють відповідно Мін'юст і управління юстиції в області, м. Києві та м. Севастополі про наявність в їх структурі юридичної служби, зміни її організаційної форми та складу працівників, потребу в юридичних кадрах.

Із загального положення про юридичну службу міністерства, іншого органу виконавчої влади, державного підприємства, установи, організації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2008 р. № 1040 зазначено, що юридична служба утворюється як самостійний структурний підрозділ.

У п. 6 Загального положення про юридичну службу зазначається, що юридична служба спрямовує, координує правову роботу, здійснює методичне керівництво та перевіряє її проведення.

Головним напрямом дослідження, сформульованим у назві роботи, є сучасний стан та перспективи розвитку юридичної служби у Збройних Силах

України. Зазначене питання розглядається з моменту створення юридичних підрозділів у Збройних Силах України, їх розвитку та перспективи, які стосуються юридичних підрозділів Збройних Сил України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасній правовій науці та юридичній практиці недостатньо приділяється уваги науковим прогнозам розвитку військового законодавства, взагалі, і правової роботи у Збройних Силах України, зокрема, що не узгоджується з процесами перебудови правової системи України. Дотепер цей напрямок роботи, як виду діяльності, залишився під впливом лише нормативного регламентування, а пошуки науковців стосувались тільки окремих її аспектів та проблем.

Мета статті. Основною метою статті є розгляд сучасного стану та перспектив розвитку юридичної служби у Збройних Силах України.

Основні результати дослідження. В умовах розбудови правової держави та демократичного громадянського суспільства в Україні значно зростає роль юридичної служби та правового (юридичного) забезпечення всіх без винятку органів держави, підприємств, установ та організацій.

Значну роль у забезпеченні реалізації законодавства відіграє саме правова робота.

Правова робота в Україні здійснюється спеціально утвореними структурними підрозділами органів державної влади та управління – юридичними службами. Вона направлена на вирішення завдань, які стоять перед цими органами, зміцнення державної дисципліни і законності, попередження правопорушень, охорону прав і законних інтересів організацій і громадян.

У Збройних Силах України правова робота представляє собою комплекс правових заходів та засобів, які здійснюються органами військового управління, військового командування, їх юридичними службами (підрозділами), командирами (начальниками), штабами всіх рівнів, органами з гуманітарних питань з метою реалізації у повсякденній життєдіяльності військ вимог законодавства України, наказів і директив Міністра оборони України, начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України.

Юридична служба – це спеціально утворений підрозділ для організації правової роботи у масштабі всього органу військового управління, військового командування (військової частини) до штату якого вона входить, на яку покладено правове забезпечення його діяльності. Крім того, на неї покладено контроль за виконанням законів та інших нормативно-правових актів України всіма без винятку іншими структурними підрозділами та службами відповідного органу військового управління та військового командування.

Юридична служба у Збройних Силах України організовується у Генеральному штабі Збройних Сил України та його структурних підрозділах, командуваннях видів Збройних Сил України, оперативних командуваннях, територіальних управліннях, об'єднаннях, з'єднаннях, військових частинах, військових навчальних закладах (далі – ВНЗ), установах, організаціях, військових комісаріатах Збройних Сил України та інших органах військового управління Збройних Сил України. Структура юридичної служби Збройних Сил України та чисельність особового складу визначаються штатами, що

затверджуються начальником Генерального штабу – Головнокомандувачем Збройних Сил України.

Діяльність підрозділів і службових осіб юридичних служб у Збройних Силах України ґрунтуються на таких принципах:

- законності;
- централізації керівництва юридичною службою;
- єдиноначальності;
- відповідності структури підрозділів юридичної служби організаційній структурі Міністерства оборони України, Збройних Сил України, покладеним на них завдань, законодавству та економічним можливостям держави;
- дотримання загально визнаних принципів та норм міжнародного права, а також міжнародних угод України.

Сьогодення вимагає від фахівців юридичної служби органів військового управління, військового командування не лише правової, але й економічної, бухгалтерської, загальновійськової та іншої підготовки. Спеціальні знання юрисконсульта потрібні саме такі, щоб вони були максимально наближені до потреб сьогодення Збройних Сил України в умовах ринкової економіки і здійснення миротворчої діяльності. Юрисконсульт має бути обізнаний у питаннях не тільки військового, але і господарського законодавства, державного управління, обліку, аудиту та економіки, представництва інтересів органів військового управління, військового командування в господарських, адміністративних судах, організації ведення рекламаційної, договірної, претензійно-позовної роботи.

Висновок. Отже, юридичні служби призначені для організації правової роботи у відповідних органах військового управління, військового командування та здійснення правового забезпечення їх діяльності.

До складу юридичних служб можуть входити юридичні відділи, юридичні групи, старші юрисконсульти та юрисконсульти.

У своїй діяльності юридичні служби керуються Конституцією і законами України, статутами Збройних Сил України, актами Президента України та Кабінету Міністрів України, Загальним положенням про юридичну службу міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, державного підприємства, установи, організації, наказами та директивами Міністра оборони України, начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України, Положенням про юридичну службу Збройних Сил України та іншими нормативно-правовими актами.

З питань забезпечення організації правового забезпечення діяльності військ (сил) та методики ведення правової роботи підрозділи юридичної служби всіх рівнів керуються рекомендаціями Міністерства юстиції України та відповідних підрозділів юридичної служби вищого рівня.

Юридичні служби у Збройних Силах України представляють єдину структуровану та відокремлену систему спеціальних юридичних підрозділів у сфері діяльності органів військового управління, військового командування у складі центрального органу виконавчої влади та військового управління та головного органу військового управління, основним призначенням якої є пра-

вове забезпечення діяльності Міністерства оборони України та Збройних Сил України.

Юридичні служби, наряду із здійсненням власних функцій, приймають участь у реалізації функцій Міністерства оборони України та Збройних Сил України і забезпечують законність у процесі їх управлінської діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України // Відомості ВРУ. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України: Закон України від 24 березня 1999 року № 548-III // Відомості ВРУ. – 1999. – № 22-23. – Ст. 194.
3. Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України: Закон України від 24 березня 1999 року №550-III // Відомості ВРУ. – 1999. – № 22-23. – Ст. 196.
4. Про деякі заходи щодо зміцнення юридичних служб державних органів: Указ Президента України від 11 грудня 2001 року № 1207/2001 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 50. – Ст. 2231.
5. Про Положення про Генеральний штаб Збройних Сил України: Указ Президента України від 21 вересня 2006 року № 769/2006 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 39. – Ст. 2616.
6. Про Загальне положення про юридичну службу міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, державного підприємства, установи, організації: Постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2008 р. № 1040.
7. Деякі питання підвищення кваліфікації працівників юридичних служб центральних органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 13 грудня 2004 року № 1657 // Офіційний вісник України, 2004, № 50. – С. 63. – Ст. 3283.
8. Про упорядкування структури апарату центральних органів виконавчої влади, їх територіальних підрозділів та місцевих державних адміністрацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 березня 2005 року № 179 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 11. – Ст. 522.
9. Про затвердження Положення про Міністерство оборони України: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 серпня 2006 року № 1080 // Офіційний вісник України. – 2006. – № 31. – Ст. 2237.
10. Про затвердження Керівництва по застосуванню норм міжнародного гуманітарного права в Збройних Силах України: Наказ Міністра оборони України від 11 вересня 2004 року № 400.
11. Про вдосконалення діяльності юридичної служби Міністерства оборони України: Наказ Міністра оборони України від 26 вересня 2005 року № 584.
12. Про затвердження Положення про юридичну службу Збройних Сил України: Наказ начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України від 7 грудня 2005 року № 202.
13. *Карпенко М.І.* Організація та зміст правової роботи у Збройних Силах України // Наука і оборона. – 2001. – № 2.
14. Основи законодавства України: Підручник / За загальною редакцією Кириленка В.І. – Вінниця : Нова книга, 2002. – 616 с.

Коломієць К.Є. Юридична служба Збройних Сил України: сучасний стан та перспективи розвитку

У статті досліджено питання сучасного стану та перспектив розвитку юридичної служби у Збройних Силах України, яке розглядається з моменту створення юридичних підрозділів у Збройних Силах України, їх розвитку та перспектив, які стосуються юридичних підрозділів Збройних Сил України.

Ключові слова: юридична служба, юридичні підрозділи, правова робота.

Коломієць К.Е. Юридическая служба Вооруженных Сил Украины: современное состояние и перспективы развития

В статье исследован вопрос современного состояния и перспектив развития юридической службы в Вооруженных Силах Украины, которое рассматривается с момента создания юридических подразделений в Вооруженных Силах Украины, их развития и перспектив, которые касаются юридических подразделений Вооруженных Сил Украины.

Ключевые слова: юридическая служба, юридические подразделения, правовая работа.

Kolomiets K. Legal service of the Armed Forces of Ukraine: current state and development prospects

In the article the problem of the modern state and prospects of development of legal service in the Armed Forces of Ukraine, which is considered since the inception of the legal units of the Armed Forces of Ukraine, development and perspectives relating to the legal departments of the Armed Forces of Ukraine.

Keywords: legal service, legal departments, legal work.

Стаття надійшла до редакції 11. 04.2013.